

Provjera i kontrola socijalnih uticaja kod grantova za ruralni razvoj

**Martin Lenihan,
Specijalista za socijalna pitanja
ECSSD**

Glavni elementi politike, implikacije za MIDAS

- Preseljenje / dislociranje izvora prihoda**
 - Ciljevi politike
 - Okidači za primjenu politike
 - Kriteriji za ispunjavanje uslova
 - Proces provjere (*screening proces*)
 - Instrumenti i procedure provjere
- Ostala socijalna pitanja**
 - Uticaji na susjede
 - Ohrabrivanje raznovrsnih prijava/ podnosilaca prijava

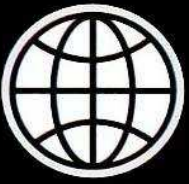
Ne-dobrovoljno uzimanje zemlje ili nepokretnosti za projekte može dovesti do osiromašenja, stoga treba ...

- Izbjegavati uzimanje zemlje ako je to moguće (provjera ili *screening* grantova omogućava da se izbjegne preseljenje)
- Konsultovati ljude koji su izloženi uticajima na valjan način
- Poboljšati ili obezbijediti isti način života

Politika se pokreće u slučaju ne-dobrovoljnog uzimanja zemlje koje rezultira...

- Preseljenjem ili gubitkom smještaja
- Gubitkom dobara vezanih za zemlju
 - Usjeva, drveća, šuma
 - Ograda, skloništa za životinje, mjesa za navodnjavanje
- Ili gubitkom pristupa dobrima
 - Pašnjaci
 - Drvo za ogrev
 - Ljekovito bilje
- Gubitkom izvora prihoda ili načina života
 - Komercijalni objekti (kafane, prodavnice, restorani)
 - Gubitak posla zbog promjene vlasništva nad zemljom

Da ublaži ove uticaje i ostvari ciljeve, politika zahtijeva sprovođenje niza mjera...

- Informisati ljude koji su izloženi uticajima o opcijama/ pravima
- Obezbijediti izvodljive alternative za preseljenje
- Osigurati kompenzaciju za puni trošak preseljenja
- Obezbijediti pomoć tokom preseljenja
- Obezbijediti jednako atraktivne/ produktivne lokacije
- Obično kompenzirati zemljom, ne gotovinom
- Gotovina kada uzeta zemlja predstavlja mali dio, zemljišno tržište je aktivno a izvori prihoda nijesu vezani za zemlju
- Pružiti podršku poslije preseljenja
- Pružiti dodatnu razvojnu pomoć
- Kompenzirati/ pružiti pomoć prije no što radovi počnu

Ljudi koji imaju pravo na pomoć na osnovu ove politike su...

1. Oni koji imaju formalno pravo svojine
 2. Oni koji nemaju formalno pravo svojine nad zemljom u momentu evidencije ali imaju potraživanja vezana za zemlju ili dobra (potraživanje koje prepoznaje pravni sistem zemlje)
 3. Oni koji nemaju utemeljena prava ili potraživanja vezana za zemlju koju zauzimaju ili koriste
- Osobe pomenute u tačkama 1 & 2 dobijaju kompenzaciju za zemlju i drugu pomoć
 - Osobe iz tačke 3 dobijaju pomoć kod preseljenja da bi se ostvarili ciljevi politike

Politika nije pokrenuta za cijeli program, već će se vršiti proces provjere (*screening*) grantova

- Grantovima se može financirati izgradnja
- Rizik da lokacije za izgradnju koju će financirati grantovi koriste zakupci ili nelegalni korisnici
- Da bi se izbjeglo pokretanje politike
 - Kupovina ili iznajmljivanje zemlje ne može biti predmet podrške
 - Amandman Pravnog sporazuma projekta
 - “nijedan pod-projekat (grant) neće biti odobren za implementaciju na zemlji koju formalno ili neformalno zauzimaju treća lica, ako bi implementacija pod-projekta (granta) rezultirala njihovim raseljavanjem”

Postoji više prilika za provjeru da li mogu nastati takvi uticaji

Aneks 4 Kontrolona lista (*checklist*) za zaštitne mjere

Socijalno pitanje	Ima/ nema	Posebne smjernice	Ublažavanje
Vlasništvo		Ako nema – ne finansirati	Naći alternativnu lokaciju
Drugi korisnici		Ako postoje – ne finansirati	Naći alternativnu lokaciju

- Prijava za grant – dokument o vlasništvu i LK
- Kontrola na licu mjesta
 - Provjeriti vlasništvo i dokumenta o zakupu
 - Inspekcija lokacije za građenje
 - Razgovor sa vlasnikom
- Ugovor o grantu – potvrđuje da niko nije izložen uticajima

Ostala socijalna pitanja

- Izbjegavanje konflikata
 - O tome ko je vlasnik zemlje na kojoj se sprovodi projekat (socijalna pitanja u kontrolnoj listi)
 - Usled toga što je zemljište namijenjeno za druge svrhe državnim ili opštinskim planovima (vlasništvo & građevinska dozvola)
 - Sa susjedima zbog zagađenja životne sredine (pitanja o životnoj sredini u kontrolnoj listi)
- Doprijeti do raznih grupa (premda ne najsiromašnijih)
 - Mladih farmera
 - Žena farmera
 - Udruženja (koja možda okupljaju male/ siromašne farmere)
 - Farmera u udaljenim područjima
- Cjelokupno upravljanje programom
 - Komunikacija
 - Konsultacije
 - Postupanje sa pritužbama